

2023-03-30
S2021/02920
S2022/00777
S2023/01226 (delvis)

Socialdepartementet

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag att skyndsamt stärka den nationella och regionala förmågan vid masskadehändelser

Regeringens beslut

Regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att skyndsamt påbörja implementeringen av en nationell masskadeplan och ett nationellt enhetligt system för triage vid masskadehändelser. Som en del av uppdraget ska Socialstyrelsen även att ta fram en plan för förvaltning av den nationella masskadeplanen och det nationella systemet för masskadetriage. Syftet med uppdraget är att på nationell och regional nivå vidareutveckla och stärka hälso- och sjukvårdens förmåga vid masskadehändelser och genom det stärka det civila försvaret.

Inom ramen för uppdraget ska Socialstyrelsen stödja regionerna i deras arbete med framtagande och implementering av regionala masskadeplaner. De regionala masskadeplanerna ska ha sin utgångspunkt i den nationella masskadeplanen. Socialstyrelsen ska även i en förstudie analysera och lämna förslag på ett stöd till regionerna i form av ett digitalt verktyg för dokumentation av en sjukvårdsverksamhets bedömda kapacitetsökningsförmåga. Eventuella sekretess- och informationssäkerhetsaspekter ska beaktas i Socialstyrelsens förstudie.

Socialstyrelsen samordnar den medicinska evakueringen av patienter från Ukraina i enlighet med regeringsuppdrag (Ju2022/02509) och ska utifrån arbetet med samordningen analysera vilka erfarenheter av myndighetens arbete med medicinskt evakuerade patienter från Ukraina som är viktiga att ta om hand för stärkandet av den nationella och regionala förmågan för masskadehändelser.

Socialstyrelsen ska senast den 3 mars 2024 lämna en redovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet).

Socialstyrelsen ska i genomförandet av uppdraget samarbeta med regioner, länsstyrelserna, Sveriges Kommuner och Regioner, Försvarsmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och andra relevanta aktörer som har kunskap inom området.

För uppdraget får Socialstyrelsen under 2023 använda 3 000 000 kronor som ska redovisas mot det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för budgetåret 2023 uppförda anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård, anslagsposten 9 Civilt försvar – hälso- och sjukvård.

Medlen betalas ut engångsvis efter rekvisition till Kammarkollegiet senast den 1 december 2023. Medel som inte har använts för avsett ändamål ska återbetalas senast den 31 mars 2024 till Kammarkollegiet. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning av använda medel lämnas till Kammarkollegiet.

Redovisning, rekvisition och återbetalning ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

Ärendet

Regeringen gav den 24 mars 2021 Socialstyrelsen i uppdrag att utveckla särskilda prioriteringsprinciper för hälso- och sjukvården som gäller vid kris och krig (S2021/02920). Socialstyrelsen har tagit fram ett kunskapsstöd om vårdens prioriteringar i krig och vid fredstida katastrofer. Kunskapsstödet är avsett att utgöra en övergripande vägledning för hälso- och sjukvårdens beredskap, bl.a. som en grund för nationella masskadeplaner och triage-system. Syftet är att stödja regioner och kommuner i förberedelsearbetet inför svåra prioriteringssituationer, så att högt prioriterad vård inte ska riskera att hanteras före lågt prioriterad vård. Kunskapsstödet syftar även till att minska etisk stress och öka transparensen med hjälp av bl.a. grundläggande regler och principer samt ett verktyg för ransoneringar.

Socialstyrelsen fick den 24 mars 2021 i uppdrag att ta fram underlag och förslag samt utreda vissa grundläggande delar som behövs för att utveckla och stärka regionernas arbete med hälso- och sjukvårdens beredskap och planering inför civilt försvar (S2021/02921). Socialstyrelsen har inom ramen

för uppdraget tagit fram en nationell masskadeplan, som utgår från de principer om vård som gäller vid kris och krig. Den nationella masskadeplanen ska utgöra en grund för regionernas arbete med att ta fram regionala masskadeplaner. Det är viktigt att det i den nationella masskadeplaneringen finns ett enhetligt, välkänt och övat triagesystem, snabbt upprättade lägesbilder, samt förberedda och fastställda initiala fördelningsnycklar för hur patienter ska fördelas mellan sjukhus och regioner. Ett triagesystem avsett för masskadehändelser är ett sätt att säkerställa att begränsade hälso- och sjukvårdens resurser nyttjas på ett så effektivt sätt som möjligt vid en masskadehändelse. Den nationella masskadeplanen har tagits fram med stöd av Världshälsoorganisationens och Nato:s planeringsanvisningar för hantering av masskadehändelser och utgångspunkten för arbetet har varit propositionen Totalförsvaret 2021–2025 (prop. 2020/21:30) samt den statliga utredningens delbetänkande Hälso- och sjukvård i det civila försvaret (SOU 2020:23).

Socialstyrelsen fick den 10 november 2022 i uppdrag att ta fram nyckeltalsberäkningar och dimensionerade målbilder för hälso- och sjukvårdens planering för civilt försvar (S2022/04257). Uppdraget ska redovisas den 1 december 2023 och innehålla nyckeltalsberäkningar och målbilder om skadeutfall och skadepanorama för civilbefolkningen. Dessa ska ligga till grund för de principer för hur patienter ska fördelas mellan sjukhus och regioner som Socialstyrelsen tar fram inom ramen för detta uppdrag.

Socialstyrelsen fick den 3 februari 2022 i uppdrag att ta fram ett samlat nationellt kunskapsstöd för förmågan att hantera ett plötsligt och oväntat inflöde av patienter (S2022/00777). Ett samlat nationellt kunskapsstöd för förmågan att hantera ett plötsligt och oväntat inflöde av patienter skapar förutsättningar för samsyn och för att arbeta likriktat i landet samt underlätta samordning mellan regioner och på nationell nivå när det gäller förmågan att hantera ett sådant inflöde.

I redovisningen av uppdraget lyfter Socialstyrelsen fram behovet av en förstudie kring att ta fram ett stöd till regionerna i form av ett digitalt planeringsverktyg för dokumentationen av en verksamhets bedömda kapacitetsökningsförmåga. Verktyget ska kunna vara ett stöd för regionerna att kunna aggregera olika verksamheters kapacitetsökningsförmåga samt stödja regionernas förmåga att sammanställa lägesbilder av sin vårdkapacitet för nationell inrapportering vid en masskadehändelse.

Staten och Sveriges Kommuner och Regioner har den 26 januari 2023 ingått en överenskommelse om hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar. Inom ramen för överenskommelsen tilldelas regionerna 400 miljoner kronor för 2023 och kan använda medlen till bl.a. insatser för att stärka förmåga att omhänderta många skadade. Av överenskommelsen framgår att regionerna under 2023 påbörjar arbetet med att ta fram regionala masskadeplaner med utgångspunkt i den nationella masskadeplanen. Regionerna deltar även i det utvecklingsarbete som Socialstyrelsen bedriver för att ta fram ett enhetligt nationellt triagesystem för masskadehändelser.

Den humanitära krisen i Ukraina fortsätter som en följd av Rysslands invasion och miljontals människor är på flykt. Ukrainas närliggande grannländer har tagit emot många flyktingar med akuta vårdbehov. Sverige stöttar Ukraina via donationer av sjukvårdsmateriel och läkemedel. Sverige bistår även genom att ta emot ukrainska patienter. Den medicinska evakueringen samordnas genom EU:s civilskyddsmekanism. Socialstyrelsen har fått ett uppdrag att ansvara för den nationella samordningen av de patienter från Ukraina som medicinskt evakueras till Sverige (Ju2022/02509).

Rysslands aggressiva agerande innebär att den säkerhetspolitiska situationen i Sveriges närområde och övriga Europa på ett fundamentalt sätt har försämrats jämfört med regeringens bedömning i propositionen Totalförsvaret 2021–2025 (prop. 2020/21:30). Hälso- och sjukvården har en central roll i det civila försvaret och för det civila försvarets förmåga att bidra till det militära försvaret.

Regeringen bedömer att såväl den nationella som den regionala förmågan att hantera masskadehändelser behöver vidareutvecklas som en del av att stärka beredskapen i hälso- och sjukvården och det civila försvaret.

På regeringens vägnar

Acko Ankarberg Johansson

Albert Sundelius

Kopia till

Statsrådsberedningen, SAM

Finansdepartementet, BA

Försvarsdepartementet, MFI, SSK

Försvarsmakten

Kammarkollegiet

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Regionerna

Sveriges Kommuner och Regioner